

Devozzjoni lejn

I-Immakulata Kuncizzjoni fl-Imqabba

Avveniment principali mit-twaqqif ta' dan is-seklu

Charles J. Farrugia

MA(Lond), MA, B.A.(Hons), PG Dip RM (Newcastle)

Dak li ġara fit-8 ta' Diċembru 1854 bid-definizzjoni tad-Domma ta' l-Immakulat Konċepiment ta' Marija kien il-quċcata ta' sekli shaħ ta' devozzjoni. Wiehed jista jghid li anke fuq livell ekkleżjastiku ogholi, l-ideja tal-Konċipiment bla tebhga tal-Madonna kienet ilha tissemma mill-anqas għal aktar minn 1400 sena qabel l-1854. Insibu per eżempju li l-ewwel Konċilju Ġenerali ta' Efesu fl-400, ir-raba' ta' Toledo fis-634, is-sitta ta' Kostantinopli fis-680, u t-tieni ta' Nicea fis-787, kollha tkellmu favur l-Immakulat Konċepiment ta' Marija Santissima. Kien imbagħad is-Sinodu provinċjali ta' Oxford fl-1222 li ordna l-festa ta' l-Immakulata Kuncizzjoni ta' Marija.

Id-devozzjoni lejn l-Immakulata Kuncizzjoni f' Malta u Ghawdex hija antika ferm. Dokument interessanti huwa Cabreo ta' żmien il-Granmastru Vilhena u li jindika li għall-habta tal-1652 kienu diġà jsiru purċissjonijiet ta' l-Immakulata Kuncizzjoni u tal-Madonna tal-Ġilju ġewwa Ghawdex. L-istess dokument juri li fl-1760 l-Isqof Bartolomeo Rull ta permess li ssir purċissjoni mat-toroq tar-Rabat bil-vara ta' l-Immakulata Kuncizzjoni.¹

F' diversi lokalitajiet Maltin kien hemm devozzjoni u ċelebrazzjonijiet ad unur l-Immakulata Kuncizzjoni u hafna drabi dawn kienu marbuta ma' festi f' ġieħ il-Madonna tal-Ġilju. Insibu per eżempju li bejn is-snin 1695 u 1699 il-fratellanza ta' l-Immakulata Kuncizzjoni fl-Isla bdiet torganizza żewġ purċissjonijiet, wahda fil-festa ta' l-Immakulata u l-oħra fir-raba' Hadd tax-xaħar ta' Mejju.²

Anke fl-Imqabba, id-devozzjoni lejn l-Immakulat Konċepiment ta' Marija hija ferm eqdem mid-definizzjoni tad-Domma fl-1854. L-Isqof Balaguer fil-Vista Pastoral ta' tiegħu tas-sena 1636 isemmi l-Altar tal-Madonna tas-Sokkors, kult li fis-seklu sbatax kien jithallat sew mal-kult ta' l-Immakulata Kuncizzjoni. Fil-Viżta Pastoral ta' 1680 mill-Isqof Molina

jissemma l-*'altare della Ssma. Concezione dotato di tari sei annuali da Bartolomeo Magri'*.³

Talba għal twaqqif ta' Fratellanza

Id-devozzjoni wasslet sabiex fl-1772 numru ta' qassisin u devoti talbu lill-Isqof Fra Giovanni Carmine Pellerano sabiex iwaqqfu Fratellanza ta' devozzjoni taħt il-protezzjoni ta' Marija Immakulata. It-talba kienet tgħid hekk:

Illustrissimu u Reverendissimu Monsinjur,

Is-Saċerdoti hawn taħt iffirmati u nies oħra ta' l-Imqabba, servi u sudditi ta' V. S. Ill.ma u R.ma, għad-devozzjoni li għandhom lejn il-Misteru ta' l-Immakulata Kuncizzjoni ta' Marija Vergni, jixtiequ hafna li fil-Parroċċa tagħhom tiġi mwaqqfa Konfraternità taħt it-titolu ta' dan il-Misteru, li tiegħu diġà hemm Artal. Għalhekk qegħdin jirrikorru għand V.S. Ill.ma sabiex tilqa' x-xewqa tagħhom u twaqqaf il-Konfraternità bl-istatuti annessi sabiex hekk tkun tista tiġi mgħaqda ma l-Arcikonfraternità u tgawdi l-Indulġenzi u l-grazzji kollha li għandha dina s-Sodalità.

Il-persuni li ffirmaw din il-petizzjoni kienu: - Dun Salvatore Zammit, Giuseppe Xiberras, Giuseppe Galea, Dun Michelangelo Magri, Pietro Galea, Filippo Farrugia, Dun Lorenzo Barbara, Salvatore Magro, Mario Briffa, Dun Gio Battista Tortella, Felice Cutajar, Giuseppe Mallia, Dun Lorenzo Zammit, Michelangelo Briffa, Francesco Zammit, il-Kjeriku Orazio Agius, Mariuzzo Zahra, Michele Galea, Il-Kjeriku Pasquale Xiberras, Pasquale Zammit, Angelo Farrugia, Pasquale Borg, Georgio Galea, Giuseppe Mallia, Giuseppe Camilleri, Stefano Agius, Gerolamo Mallia, Vincenzo Sacco, Gio Domenico Mifsud, Antonio Cutajar, Gio Maria Agius, Andrea Mallia, Giuseppe Cutajar, Salvatore Zammit, Francesco Mallia, Francesco Galea, Michelangelo Portelli,

Nel giorno della Festa intervengano sui vestiti del proprio sac-
 co alla Messa cantata, e facciano in quella la Santa Communion-
 e non ogni devozione, e un'ora. Cantate poi intervengano ai
 Vespri, Panegirico, e Processione, sotto pena di pagare san uno in
 beneficio della Compagnia. S'intende solamente esente, chi sarà
 legittimamente impedito. Fra gli altri Padri, e Padri, e intendono sem-
 pre presenti, e non che a compagna col proprio abito civile.
 Indovine, devonno in ogni anno vestiti del proprio sacco nelle Proce-
 sioni, che si faranno, in ciascuna quarta Domenica del Mese, ed in
 quella del figlio nel mese di Maggio. Per chi mancherà d'intervenire
 in una di codeste Processioni non è sottoposto a nessuna pena mi-

Silta mir-regoli ta' l-istatut li ssemmi l-obbligi fil-festi tal-Kuncizzjoni u tal-Madonna tal-Gilju.

Andrea Galea, Marco Farrugia, Gio Maria Farrugia, Antonio Sacco, Salvatore Zammit, Gejtano Caruana, Mattia Zammit, Giorgio Zammit u Giovanni Schembri.⁴

Approvazzjoni tal-Kappillan Tortella

Kien zmien il-kappillan Giacomo Michele Tortella. Huwa kien Bormliż, u whud isostnu li kien hu li għab id-devozzjoni lejn il-Madonna tal-Gilju fl-Imqabba, teorija li sa issa ghadha ma' gietx pruvata. Huwa ta l-parir tieghu dwar it-talba għat twaqqif tal-Fratellanza fit-3 ta' Jannar 1772. Fiha stqarr li kien ihoss il-bżonn li jiġu approvati s-sittax-il statut u regolamenti sabiex tiġi mwaqqfa l-Fratellanza fl-Imqabba.

Il-regoli prinċipali ta' l-Istatut hekk kif proposti mid-devoti Mqabbini u maqbula mill-Kappillan Tortella kienu dawn li ġejjin:-

1. Kull imsieheb irid jgħid Ave Maria għal tliet darbiet kuljum bhala qima lit-tliet persuni tas-Santissima Trinità u jgħid it-talba 'ikun imbierek l-Imqaddsa u Immakulat Konċepiment ta' Marija' sabiex igawdi mill-indulgenzi marbuta ma' din ir-regola.
2. Kull fratell irid jippossiedi l-konfratija bajda, muzzetta ta' kulur blu, u kurdu abjad.
3. Kull imsieheb irid ikun laħaq l-età ta' 14-il sena.
4. Qabel shubija wiehed irid jagħmel novizzjat ta' sitt xhur. Matul dawn ix-xhur ried jattendi l-funzjonijiet u purċissjonijiet u jakkumpanja f' dik tar-raba' Hadd ta' kull xahar, jersaq għall-qrar u tqarbin u jipprofissa minn idejn il-kappillan tal-parroċċa fir-raba' Hadd, propju fuq l-Artal tal-Immakulata Kuncizzjoni.
5. Fil-jum tal-professjoni il-fratell irid joffri donazzjoni ta' karità għall-Konfraternità liema ammont ma jkunx anqas minn 4 tari.
6. L-imsiehba għandhom iżommu 'l bogħod minn kull dnuq, almenu dak mejjet, u jgħerri u jitqarbinu liebsa l-abitu ta' fratelli fuq l-altar tal-Kuncizzjoni fir-raba' Hadd ta' kull xahar.
7. F' jum il-festa ta' l-Immakulata Kuncizzjoni fit-8 ta' Diċembru l-imsiehba għandhom jitqaddsu billi jagħmlu atti ta' karità u jiċċahdu mid-divertiment.
8. Kull imsieheb għandu jgħerri u jitqarben f'riġlejn l-altar f' Jum il-festa fil-waqt li jattendi għall-Vespri, panegierku u purċissjoni u jehel multa ta' tari jekk jonqos li jagħmel dan. Hu eżenti biss min verament ma jkunx jiflah għal dan l-impenn.
9. L-imsiehba jridu jakkumpanjaw bil-liebsa fil-purċissjonijiet li jsiru fir-raba' Hadd ta' kull xahar u f'dik tal-Madonna tal-Gilju fix-xahar ta' Mejju.
10. Fix-xahar ta' Novembru issir votazzjoni sigrieta mill-imsiehba sabiex jinhatar ir-Rettur tal-Fratellanza. Dan ikollu fost id-dmirijiet tieghu li jhejji sabiex isiru l-festi tal-Immakulata Kuncizzjoni u dik tal-Gilju bl-akbar devozzjoni u pompa.
11. Dan il-paragrafu jispjega kif għandu jsir l-amministrar tal-flus tal-Fratellanza u r-relazzjoni tal-Fratellanza mal-kappillan tal-post f' dak li għandu x' jaqsam ma' għbir u nefqa amministrattiva.
12. Kull raba' Hadd tax-xahar, isir il-għbir tal-karità li jitpoġġa fid-depożitu tal-Fratellanza.
13. Il-fratelli iridu jakkumpanjaw fid-difna ta' shabhom jew ta' marthom (waqt li r-raġel ikun għadu haj). Min ma jagħmilx dan jehel multa ta'

tari. F'każ ta' eżenżjoni wiehed jista' jibghat persuna ohra minn floku. Il-katavru jintrefa' minn erba jew sitt fratelli u jiddahhal fil-knisja. Wara jingabru f'riglejn l-artal tal-Kuncizzjoni fejn jghidu l-Kurunella.

14. Min ma jkunx miktub fil-Fratellanza jista' jkollu s-servizz ta' akkumpanjament ta' l-istess Fratellanza għall-hlas ta' 8 tari.
15. Dan l-artiklu jistipula l-metodu ta' quddies għal fratelli mejtin u l-mixghela ta' intorċi f'dawn l-okkażjonijiet.
16. L-ahhar paragrafu jghid li dawn ir-regoli jorbtu lill-fratelli professati fil-Fratellanza.

Analizi u rfinar ta' l-Istatut

Fil-proċess kien imiss li l-Isqof jinnomina persuna sabiex tifli l-aspetti legali u reliġjużi ta' l-istatut. Għal dan il-ghan fit-13 ta' Jannar 1772, l-Isqof hatar lill-Dun Francesco Uzzino. Wara li Uzzino għamel l-istudji tiegħu, fis-16 ta' Jannar 1772 kiteb lill-Isqof u ppropona xi artikli ohra ma' dawh li diġà kien hemm sabiex fi kliemu stess 'twaqqaf din il-Kongregazzjoni fuq ġebbla tajba . . .'⁵

Fost il-proposti ta' Uzzino kien hemm dan li ġejj -

Il-Bażilika ta' San Lorenzo in Damasco f'Ruma

- i. Li jkun hemm il-kariga ta' Sotto Prokuratur sabiex dan jassumi l-funzjonijiet kollha tal-Prokuratur f' każ ta' l-assenza ta' l-istess Prokuratur;
- ii. Li jkun hemm il-kariga ta' Segretarju li jkun jista' jindokra lill-fratelli li jidhlu u li jżomm dokumentazzjoni f' erba kotba diversi li huma; l-ewwel dettalji dwar it-twaqqif u l-Konsulti tal-fratelli; it-tieni f' forma ta' inventarju tal-beni kollha li għandha u 'l quddiem tikseb il-Fratellanza; it-tielet b' dettalji tal-professjonijiet; u r-raba' registru ta' fratelli, hlasijiet u mwiet;
- iii. Li jinhatar *Ammonitore* sabiex javża lill-membri għal kull funzjoni li jkun hemm matul is-sena.

29 ta' Jannar 1772 – Jum imnaqqax b'ittri tad-deheb fl-istorja tad-devozzjoni Marjana Mqabbija

Kien nhar id-29 ta' Jannar 1772 li l-Isqof Pellerano hareġ digriet li bih waqqaf il-Konfraternità ta' l-Immakulata Kuncizzjoni ta' l-Imqabba. Id-digriet⁶ kien jghid hekk:

Wara li qrajna r-relazzjonijiet kollha napprovaw u nikkonfermaw il-Konfraternità ta' l-Immakulata Kuncizzjoni ta' Marija u nordnaw li d-domanda u dan id-digriet tagħna jiġu registrati fl-Atti tal-Kurja tagħna.

Mill-Palazz tagħna tal-Belt Valletta,
29 ta' Jannar 1772
Fra Giovanni Isqof ta' Malta

L-Aggregazzjoni ma' Ruma

Tliet snin wara t-twaqqif tal-Fratellanza l-W.R. Abbati Giovanni Battista Raimondo Marchesi bhala Prokuratur tal-Konfraternità talab sabiex hija tiġi magħquda mal-Ven. Arcikonfraternità tal-Kuncizzjoni ta' San Lorenzo in Damaso f' Ruma. Din it-talba giet milqughha fis-seduta tat-28 ta' Lulju 1775 u d-digriet ta' għaqda ġie publikat fil-parroċċa ta' l-Imqabba fl-24 ta' Settembru 1775 mill-kappillan Giacomo Tortella. Din l-għaqda serviet sabiex l-imsieħba jibdwew igawdu mill-indulġenzi ta' din l-Arcikonfraternità, b'mod speċjali l-indulġenzi li kien ta l-Papa Pawlu V, f' digriet tal-5 ta' Lulju 1607.

Sabiex dan l-avveniment jibqa' mfakkar fl-istorja ta' l-Imqabba, tpogġa salib tal-ġebel f' post magħruf bhala tal-Mentna. Saret ukoll statwa tal-ġebel raffigurazzjoni tal-Immakulata Kuncizzjoni fl-istess pjazza. Fis-snin ta' wara sal-ġurnata tal-lum din l-istatwa baqgħet simbolu tad-devozzjoni tal-poplu lejn l-Immakulat Konċepiment tal-Madonna.